

Аналітична записка
з питань порівняльного законодавства
щодо правового регулювання паркування транспортних засобів, у тому
числі оплати за паркування, тимчасового затримання транспортних
засобів шляхом блокування та примусової евакуації*

Анотація. В аналітичній записці досліджуються особливості законодавства країн Європейського Союзу в контексті правової регламентації паркування транспортних засобів і оплати за паркування, тимчасового затримання транспортних засобів шляхом їх блокування та примусової евакуації. Розглядаються відмінності та спільні ознаки передбачених підстав та процедури такого затримання, суб'єкти, які застосовують цю процедуру, права й обов'язки власників відповідних транспортних засобів тощо. Насамперед, розкриваються питання щодо: термінів безкоштовного паркування транспортних засобів, у тому числі на місцях для платного паркування; підстав та порядку здійснення тимчасового затримання транспортних засобів шляхом блокування та примусової евакуації; суб'єктів, які мають право здійснювати таке затримання; оплати вартості примусового затримання шляхом блокування та евакуації транспортного засобу, її співвідношення із сумою штрафу за порушення правил паркування.

Зазначені та деякі інші питання аналізуються на прикладі законодавства окремих країн Європейського Союзу, таких як Німеччина, Франція, Чехія, Польща, Австрія, Нідерланди, Іспанія.

I. Вступна частина

Правове регулювання паркування транспортних засобів, їх блокування (тимчасового затримання) та примусової евакуації в разі порушення правил такого паркування різняться залежно від країни Європейського Союзу.

Загальні правові принципи та стандарти, що стосуються експлуатації й технічного стану транспортних засобів у цих країнах, визначені в Директиві 2014/45/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 3 квітня 2014 року «Про періодичний технічний контроль придатності до експлуатації моторних транспортних засобів та їх причепів та про скасування Директиви 2009/40/ЄС»¹.

Директива встановлює основні вимоги до експлуатації транспортних засобів і режиму періодичного контролю їх технічної придатності. Особливої значущості в контексті даного аналізу набувають визначені в цій Директиві базові стандарти щодо санкцій, які мають застосовуватися в разі порушення її положень. Такі санкції повинні бути *дієвими, пропорційними, стримувальними й недискримінаційними*.

Водночас, пряме та безпосереднє регулювання щодо паркування автотранспортних засобів, їх блокування (затримання) та примусової евакуації в

---

¹ Директива 2014/45/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 3 квітня 2014 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_034-14#Text

разі порушення правил паркування окремо встановлюється національним законодавством кожної із країн Європейського Союзу.

Наприклад, у Німеччині зазначені питання регламентуються Законом про дорожній рух (Straßenverkehrsgesetz), згідно з яким порушення правил паркування може призвести до блокування транспортного засобу, а в разі неможливості забезпечити безпеку дорожнього руху – до того, що такий транспортний засіб буде примусово евакуйований.

У Великій Британії блокування транспортних засобів та їх примусова евакуація можуть бути застосовані за аналогічних підстав відповідно до Закону про дорожній рух (Road Traffic Act 1988).

У країнах Європейського Союзу, таких як Франція, Іспанія, Нідерланди, Польща, Чехія, згідно із національним законодавством, що встановлює правила дорожнього руху й санкції за їх невиконання, блокування транспортних засобів та їх примусова евакуація також можуть бути застосовані лише в разі порушення правил паркування, які унеможливають вільний та безпечний дорожній рух.

У більшості країн Європейського Союзу блокування (тимчасове затримання) транспортних засобів та їх примусова евакуація має *винятковий* характер, тобто є останнім заходом адміністративного впливу, який застосовується лише у випадках, коли порушення правил паркування становить загрозу для безпеки дорожнього руху або перешкоджає нормальному функціонуванню дорожньої інфраструктури.

Конкретні правила щодо паркування транспортних засобів, перелік порушень такого паркування, характер і послідовність дій, які мають бути проведені уповноваженими компетентними органами або спеціальними службами в разі блокування та примусової евакуації транспортного засобу, визначені в національних законодавчих актах кожної країни Європейського Союзу.

Окрім загальнонаціонального законодавства (та одночасно з ним) можуть діяти й локальні, місцеві нормативно-правові акти, що визначають підстави й порядок блокування транспортних засобів та їх примусову евакуацію в разі порушення правил паркування в межах конкретних регіонів чи міст.

З огляду на це, вбачається найбільш оптимальним детально проаналізувати запропоновані питання правового регулювання паркування транспортних засобів, їх блокування (тимчасового затримання) та примусової евакуації, звернувшись до національного законодавства окремих країн Європейського Союзу (далі – ЄС).

II. Основна частина

1. Який термін безкоштовного паркування транспортних засобів, у тому числі на місцях для платного паркування?

У країнах ЄС існують різні підходи до регулювання правил паркування, зокрема термінів безкоштовного паркування транспортних засобів на місцях для платного паркування.

Паркування в європейських містах зобов'язує водіїв дотримуватися чітких правил, порушення яких призводить до попередження, штрафу або евакуації

транспортного засобу. Здебільшого паркування у країнах ЄС регулюється місцевими актами, зокрема в кожному місті діють свої правила паркування. Відповідно, процедура покарання за порушення правил паркування відрізняється за регіональним принципом. В європейських містах місця паркування поділяються на такі типи²:

– *Безкоштовні місця паркування.* Безкоштовні паркування найчастіше розташовані достатньо далеко від центру міста – біля студентських містечок, лікарень, міських парків і пляжів. У центрі міста безкоштовне паркування може бути доступним лише жителям найближчих кварталів. У такому випадку на лобове скло транспортного засобу прикріплюється спеціальний знак / наклейка, що дає право паркуватися безкоштовно;

– *Безкоштовні місця паркування, обмежені часом.* Подібні паркування знаходяться поруч із великими торгівельними центрами, ринками. Біля знаку паркування буде вказано час, протягом якого авто може безкоштовно знаходитися на паркомісці. Для контролю часу європейці користуються спеціальними годинниками (parking disc). Вони або видаються на стоянках, або купуються за 1–2 євро в найближчому тютюновому або газетному кіоску. Перевищення дозволеного часу безкоштовного паркування тягне за собою накладення штрафу у розмірі 25–40 євро;

– *Платні паркування* (у денний час з понеділка по п'ятницю (суботу)). Подібні паркування поширені в центрах європейських міст. Зазвичай платні паркування позначаються спеціальними знаками, на яких вказаний час, коли паркування мають бути платні. Це переважно робочі дні та бізнес-час з 9:00 по 18:00. Відповідно, в інший час це ж паркування є безкоштовним.

У такому випадку на спеціальному знаку зазначено: «паркування платне з понеділка по п'ятницю з 8:00 до 16:00, у суботу та неділю паркування безкоштовне». При цьому застосовуються такі способи оплати: паркувальний автомат, смс або паркувальна карта. Для інвалідів зазвичай паркування буває безкоштовне за умови наявності відповідної позначки на автомобілі. Якщо є вказівка на те, що стоянка платна, поблизу буде встановлений паркувальний автомат. Вартість години паркування в Європі є достатньо диференційованою й залежить від міста та району (може складати від 0,5 Євро до 60 Євро);

– *Паркування P+R (Park&Ride).* «P» або «Park» означає паркуватися, а «R» або «Ride» – їхати. Паркування P+R типу «Park&Ride» розташовані на околицях міста біля зупинок громадського транспорту (метро, автобусів). Ідея таких паркувань полягає в тому, що водій залишає свій автомобіль на стоянці, яка досить віддалена від центру, і пересідає на громадський транспорт. Тим самим центр міста розвантажується від автомобілів і заторів.

Паркування P+R (Park&Ride) коштують приблизно 5–10 євро за 24 години, що набагато дешевше, ніж у центрі міста, де таке паркування коштує близько 30–60 євро на добу. Наприклад, в Амстердамі (Нідерланди) розташовано

---

² Європейський дослідницький центр «Європейський досвід законодавчого регулювання у сфері паркування транспортних засобів» URL. <https://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2016/10/YEvropejskyj-dosvid-zakonodavchogo-regulyuvannya-v-sferi-parkuvannya-transportnyh-zasobiv-Infodovidka.pdf>

7 паркувань P+R (Park&Ride) у різних районах міста, вартість яких становить 8 євро на добу.

Чехія та Польща

У більшості міст Чехії для сплати за паркування використовуються паркомати (parkovací automaty), які встановлені біля всіх місць, де дозволене платне паркування. Оплату можна здійснити й через мобільний застосунок – Park in Prague, Zaparkuju³. Вартість паркування залежить від місця та коливається від 10 до 40 чеських крон (€ 0,36–1,44) за годину.

Якщо не зазначено інше, то паркування з 18.00 до 8.00 у будні дні, а також у вихідні та святкові дні є безкоштовним. У центрі можна припаркувати машину на паркінгах великих супермаркетів або при готелях. На околицях міста є стоянки системи Park&Ride. Вони розташовані поблизу станцій метро. Стоянки охороняються й коштують від 10 чеських крон (€ 0,36) за день⁴.

Бордюри проїжджої частини у столиці та великих містах Чехії мають особливі кольорові позначення, які визначають порядок і час можливого паркування, за дотриманням чого слідкує дорожня поліція країни. Так, зокрема: *Синя лінія* на проїжджій частині (Синя зона) призначена тільки для жителів міста із дійсним дозволом на паркування та сплаченим абонементом. Час платного паркування – в будні дні з 8:00 по 20:00. Ті, хто не має відповідного дозволу, можуть використовувати Синю зону для паркування тільки після оплати через веб-додаток або сайт, адже в Синіх зонах немає паркувальних автоматів. Тривалість паркування не повинна перевищувати трьох годин. Оплата становить 40–60 чеських крон за годину. У випадку необхідності здійснити завантаження чи очікування на пасажирів стоянка транспортного засобу обмежена 3–5-ти хвилинами⁵.

Фіолетова лінія (Фіолетова зона) – змішана зона, кожна ділянка якої має свої обмеження. Є ділянки, де паркування платне в будні дні з 8:00 по 20:00. Використовувати такий паркінг дозволено максимально від 16 до 24 годин (залежить від ділянки) за ціною 20–60 чеських крон за годину.

Помаранчева лінія (Помаранчева зона) – дозволено 2 години паркування за ціною до 40 крон за годину.

Біла лінія (Біла зона) позначає повністю безкоштовну зону⁶.

Тривалість платного паркування обмежена в будні дні з 8:00 до 20:00. У вихідні та святкові дні – паркування безкоштовне. Проте ділянки на деяких вулицях є платними й по суботах та неділях, у такому випадку години або час, коли діє оплата за стоянку, вказуються на додатковій табличці.

³ Де залишити авто у Празі та інші нюанси чеського паркування. сайт NEWS24. URL: https://zakordon.24tv.ua/parkovka-prazi-de-mozhna-zalishati-avto_n2097433;

⁴ Все, що потрібно знати про чеські дороги – ПДР, штрафи, паркування. Сайт ФАКТИ ICTV. URL: <https://fakty.com.ua/ua/svit/20220517-vse-shho-potribno-znaty-pro-cheski-dorogy-pdr-shtrafy-parkuvannya/>

⁵ Traffic rules, parking facilities, filling stations, and petrol prices in Prague. URL: <https://localrent.com/en/journal/czech/articles/traffic-rules-parking-gas-station/>

⁶ Бондаренко Я. Паркування в Чехії: де можна паркуватися та скільки це коштує. Мобільні додатки для оплати та пошуку паркувальних майданчиків. ProUkrainu. URL: <https://proukrainu.bleesk.cz/parkuvannia-v-chehii-de-mozhna-parkuvatysia-ta-skilky-tse-koshtuie-mobilni-dodatky-dlia-oplaty-ta-poshuku-parkovalnykh-maidanchykv/>

Автомобілі, що були припарковані з порушенням діючих правил, можуть бути заблоковані поліцією спецблокаторами, або ж примусово відвезені на спеціальну паркувальну стоянку при поліції Чехії. Для того, щоб повернути автомобіль, доведеться заплатити штраф і оплатити день використання паркування (на загальну суму приблизно 3000–5000 крон (111–185 євро)).

Слід зазначити, що штрафи за неправильне паркування доволі суворі. Зокрема, якщо автомобіль заблокував рух, неважливо на який час, штраф становить від 1000–2000 крон (37–74 Євро). Штраф за паркування в зоні інвалідів у випадку, якщо автомобіль не має спеціального позначення й не внесений у базу як автомобіль, що використовується інвалідом, становить від 5000 до 10000 крон (185–370 Євро). Водночас у випадку, коли автомобіль перебуває на платній стоянці *до 10 хвилин*, поліція може обмежитися усним попередженням⁷.

У Польщі існують два варіанти паркування автомобіля: безкоштовний та платний⁸. Загалом, у Польщі дозволено безкоштовно паркуватися там, де це не заборонено правилами. Так, без порушень можна припаркуватися:

1. Біля узбіччя дороги, у дворі та часом навіть на газоні;
2. Якщо дорога має дві та більше смуг, виключно в цьому випадку можна залишити автотранспорт біля пішохідного переходу;
3. Якщо на газоні нема трави або трава витоптана – ви можете залишити своє авто на цьому місці;
4. Можна паркуватися на тротуарі, якщо ваш автотранспорт важить менше, ніж 2,5 тонн. Однак при цьому ви повинні залишити не менше ніж 1,5 метри для руху пішоходів. Також заборонено заїжджати на тротуар заднім ходом.
5. У Польщі дозволяється паркувати авто задом до будівлі, але при цьому потрібно звертати увагу, чи немає забороняючих знаків;
6. У Варшаві є кілька автостоянок типу Park&Ride, на яких можна безкоштовно залишити автомобіль, купивши один із таких квитків на громадський транспорт: квиток на 1 день, 3-денний квиток, квиток на вихідні дні, квиток на групові вихідні дні, 30-денний квиток та квиток на 90 днів⁹.

Більшість P&R паркінгів розташовані поблизу станцій метро, що надає можливість швидко дістатися до центру міста. Список автостоянок P&R, їх місткість і сполучення громадського транспорту можна знайти в різних довідкових матеріалах. Водій має пред'явити квиток на громадський транспорт, коли виходить зі стоянки типу P&R, в іншому випадку плата за паркування на P&R становить 100 злотих.

Платне паркування здійснюється за допомогою мобільних додатків. Наразі у Польщі є чотири функціональні додатки для паркування:

- AnyPark – за його допомогою можна здійснити дистанційне паркування в міських паркувальних зонах. Крім того, у додатку є можливість

⁷ Traffic rules, parking facilities, filling stations, and petrol prices in Prague. URL: <https://localrent.com/en/journal/czech/articles/traffic-rules-parking-gas-station/>

⁸ Все про паркування автомобіля в Польщі / Портал «Українці в Польщі». URL: https://www.ukrainianinpoland.pl/uk/how-to-properly-park-a-car-in-poland-uk/#google_vignette

⁹ Портал «Explore Poland». URL: <https://explorepoland.info/warsaw/parking-in-warsaw/>

знайти вільне місце й побачити місцезнаходження автомобілю. Додаток можна завантажити, використовуючи Google Play та App Store;

- moBILET – цей додаток працює у понад 100 містах Польщі. У ньому можна оплатити паркування авто, а також придбати квитки на громадський і залізничний транспорт; є також можливість оплати кодом BLIK. Додаток доступний в Google Play та App Store;

- SkyCash – застосовуючи цей додаток, можна обрати один із трьох способів оплати: оплатити за певний час паркування, припаркувати авто на певну суму та оплатити за конкретний час використання місця на паркінгу. Додаток доступний в Google Play та App Store;

- mPay – у цьому додатку можна придбати квиток безпосередньо в зоні паркування. Крім того, додаток надсилає сповіщення, коли час паркування закінчується. Додаток доступний як в Google Play, так і в App Store.

При користуванні мобільним додатком необхідно залишити спеціальну позначку із зазначенням назви додатку, в якому здійснювалася оплата. У разі відсутності такої позначки, навіть за умов, що оплата була фактично здійснена, спеціальна дорожня служба накладатиме відповідний штраф.

Наприклад, у Варшаві спеціальні машини об'їжджають визначені паркувальні зони та сканують автомобілі для встановлення факту оплати за паркування. У випадку виявлення неоплаченого паркування виписується штраф¹⁰. У Польщі, зокрема, встановлені такі види та розміри штрафів за порушення правил паркування автомобілів:

- штраф за неоплачене паркування – 100 злотих та блокування коліс транспортного засобу;

- штраф за паркування на місці, призначеному для людей з інвалідністю – 800 злотих;

- штраф за використання чужої карти паркування – від 400 до 1200 злотих;

- штраф за порушення правил паркування у житлових зонах – 100 злотих;

- штраф за паркування автомобілю на велодоріжці – 100 злотих;

- штраф за паркування автомобілю на трамвайній або залізничній колії – 300 злотих;

- штраф за паркування без паркувальної карти – 250 злотих.

Німеччина та Франція

Основними нормативно-правовими актами в Німеччині, що регулюють безпеку дорожнього руху та встановлюють правила експлуатації транспортних засобів, є федеральні Закон про дорожній рух (Straßenverkehrsgesetz, StVG) та Правила дорожнього руху (Straßenverkehrs-Ordnung, StVO).

Однак нормативне регулювання щодо паркування транспортних засобів, у тому числі термінів безкоштовного паркування на місцях для платного паркування в Німеччині здійснюється на рівні федеральних земель і місцевих

---

¹⁰ Портал «Explore Poland». URL: <https://explorepoland.info/warsaw/parking-in-warsaw/>

правил такого паркування. Тому вказані терміни можуть відрізнятися в різних землях залежно від місця паркування та інших місцевих умов.

Наприклад, у Берліні (окрема федеральна земля) водії можуть паркуватися безкоштовно на місцях для платного паркування протягом перших 20 хвилин, у Штутгарті (земля Баден-Вюртемберг) – протягом перших 30 хвилин, у Франкфурті-на-Майні (земля Гессен) – протягом перших 20 хвилин, у Мюнхені (земля Баварія) – протягом перших 30 хвилин, у Гамбурзі – протягом перших 30 хвилин.

Однак ці терміни також можуть змінюватися залежно від конкретних місцевих умов. Наприклад, у центрі Берліна відсутні безоплатні стоянки, однак спеціально для тих, кому необхідно покинути авто на короткий час, передбачена тарифікація за 15 хвилин.

Слід враховувати, що розміри штрафів на землі, що належить місту (муніципалітету), і на ділянці приватного власника можуть помітно відрізнятися. Наприклад, перевищення часу стоянки до 30 хвилин у місті Штраубінг карається штрафом у 5 Євро, а неоплачені 5 хвилин стоянки біля залізничного вокзалу будуть коштувати близько 27 Євро.

Основним законодавчим актом Франції, що встановлює правила дорожнього руху та експлуатації транспортних засобів, є Кодекс про дорожній рух (Code de la route), розділ 6 якого присвячений питанням стоянки транспортних засобів. Проте, як і в Німеччині, терміни безкоштовного паркування на місцях для платного паркування у Франції також регулюються головним чином місцевими законами та правилами паркування. Тому в різних містах Франції вони можуть відрізнятися одне від одного. Зокрема, у Парижі такий термін становить перші 20 хвилин, а у місті Ліон – перші 30 хвилин тощо.

У деяких випадках місця для платного паркування можуть бути використані для безкоштовного паркування на обмежений період часу (наприклад, під час недільних та святкових днів або під час спеціальних подій).

У багатьох містах зони паркування позначаються як «блакитна зона» – для короткочасного паркування (1–1,5 години), як «зелена зона» – для більш тривалого паркування, і «червона зона» – там, де паркування заборонено. Відмітка «Payant» або «P» означає місце (окреслене білими смугами) для платного паркування.

Інші країни

В інших країнах ЄС таким само чином регламентуються питання безкоштовного паркування на місцях для платного паркування.

Наприклад, відповідні Закони про дорожній рух в Австрії (Straßenverkehrsordnung StVO), Нідерландах (Wegenverkeerswet 1994) та Іспанії (Ley de Seguridad Vial) не містять конкретних приписів щодо правил такого паркування.

Зазначені питання регулюються виключно місцевим законодавством. Терміни безкоштовного паркування на місцях для платного паркування також встановлюються відповідними місцевими органами влади, внаслідок чого можуть різнитися залежно від регіону та інших місцевих умов.

Наприклад, в Австрії у Відні безкоштовне паркування на платних майданчиках дозволено протягом 15 хвилин, а в Граці – 30 хвилин. В Амстердамі (Нідерланди) такі терміни зазвичай не перевищують 10 хвилин. У Барселоні (Іспанія) безкоштовне паркування на платних майданчиках дозволено протягом 15 хвилин.

2. Яким чином здійснюється правове регулювання тимчасового затримання транспортних засобів шляхом блокування та примусової евакуації, суб'єкти, які мають право це здійснювати?

Німеччина

У Німеччині згідно з пунктом 11.4 Закону про дорожній рух (Straßenverkehrsgesetz, StVG)¹¹ блокування транспортного засобу та його примусова евакуація є останніми, винятковими примусовими заходами, які застосовуються правоохоронними органами в разі порушення правил паркування.

Підстави та порядок дій під час такого блокування й евакуації безпосередньо регламентуються, насамперед, відповідними розділами таких нормативно-правових актів, як Правила дорожнього руху (Straßenverkehrs-Ordnung, StVO)¹² та Виконавчий наказ щодо застосування Закону про дорожній рух (Bußgeldkatalog-Verordnung)¹³, що містить Каталог постанов про штрафи.

Зокрема, відповідно до § 12 зазначених Правил (Straßenverkehrs-Ordnung, StVO), якщо транспортний засіб припинив рух на дорозі, водій має дбати про те, щоб не заважати руху іншим учасникам дорожнього руху й дозволити їм безпечно об'їжджати його. Якщо ж транспортний засіб припинив рух на місці, де заборонено стоянку, або на місці, де стоянка дозволена, але не дотримано вимог щодо розміру відстані від інших транспортних засобів або дозволеного періоду стоянки, то такий засіб згідно з вимогами § 12a StVO може бути евакуйовано.

У випадку, якщо транспортний засіб перешкоджає вільному руху інших транспортних засобів або загрожує безпеці дорожнього руху, поліція має вживати заходів для забезпечення вільного проїзду на дорозі.

Так, якщо внаслідок порушення правил паркування транспортний засіб перешкоджає нормальному руху транспорту та не може бути переміщений в інше місце, він може бути заблокований поліцією. Якщо при цьому власник транспортного засобу не знайдений, його транспортний засіб може бути евакуйований до спеціально відведеного місця для транспорту (Abschleppplatz), де він зберігається до того часу, поки власник не з'явиться і не оплатить витрати з приводу евакуації його транспортного засобу.

Крім того, поліція може накласти штраф на власника транспортного засобу за порушення правил дорожнього руху, пов'язаних із неправильною стоянкою та паркуванням, а також звернутися до нього із вимогою оплатити витрати з

¹¹ Straßenverkehrsgesetz StVG. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/stvg/>

¹² Straßenverkehrs-Ordnung, StVO. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/stvo_2013/

¹³ Інформаційний сайт. URL: https://www.polizei.de/Polizei/DE/Home/home_node.html

приводу примусової евакуації та зберігання його автомобіля. Такі витрати власник транспортного засобу зобов'язаний оплатити.

У разі негайної потреби в забезпеченні вільного проїзду на дорозі, поліція може негайно евакуювати транспортний засіб до найближчого спеціально відведеного місця для транспорту без попередження власника. У такому випадку власник транспортного засобу повинен звернутися до відповідної поліцейської дільниці для отримання документів, необхідних для видачі транспортного засобу з місця зберігання.

Таким чином, витрати на евакуацію та зберігання транспортного засобу покриває власник транспортного засобу. Якщо власник не з'явиться упродовж певного періоду (зазвичай це 3 місяці), його транспортний засіб може бути проданий на аукціоні для покриття зазначених витрат.

Згідно з Виконавчим наказом щодо застосування Закону про дорожній рух (Bußgeldkatalog-Verordnung) відповідальність за порушення правил паркування передбачає застосування штрафних санкцій, а також можливу евакуацію транспортного засобу в разі неправомірного паркування на місці, де стоянка заборонена, або якщо стоянка перешкоджає нормальному руху транспорту.

Зокрема, відповідно до § 47 цього документу (Bußgeldkatalog-Verordnung) за порушення правил паркування може бути накладений штраф від 10 до 35 євро, залежно від того, які вимоги щодо стоянки були порушені.

Слід зазначити, що конкретні процедури та вимоги щодо блокування транспортних засобів та їх примусової евакуації визначені й такими виконавчими нормативними документами, як Адміністративний регламент про правила дорожнього руху (Verwaltungsvorschrift zur Straßenverkehrs-Ordnung, VwV-StVO) та Адміністративний регламент Федерального міністерства транспорту, будівництва та міського розвитку щодо розміщення дорожніх знаків і засобів дорожнього руху на дорогах (VwV-StVO щодо знаків 315, 316 і 317) (Verwaltungsvorschrift des Bundesministeriums für Verkehr, Bau und Stadtentwicklung über die Anordnung von Verkehrszeichen sowie Verkehrseinrichtungen an Straßen (VwV-StVO zu Zeichen 315, 316 und 317).

Зокрема, Адміністративний регламент про правила дорожнього руху (VwV-StVO) містить вимоги щодо відповідної спеціальної позначки транспортного засобу, який підлягає евакуації, забезпечення доступу до нього для евакуації, термінів евакуації та зберігання транспортного засобу після евакуації.

Франція

У Франції блокування транспортних засобів та їх примусова евакуація в разі порушення правил паркування регулюється низкою законів та підзаконних нормативних актів, включаючи:

- Кодекс про дорожній рух (Code de la route), який містить основні правила та процедури відбуксирування транспортних засобів, що перешкоджають дорожньому руху (статті L325-1 та L325-3). Згідно з цими статтями у випадку, якщо транспортний засіб перешкоджає дорожньому руху, його можуть заблокувати й відбуксирувати за рахунок витрат власника;

- Закон про громадський порядок (Loi sur l'ordre public), який у розділі про порядок дій поліції в разі порушень дорожнього руху і громадського порядку містить норми щодо евакуації транспортних засобів за порушення правил паркування;

- Регламент про управління дорожнім рухом (Arrêté du 24 novembre 1967), який передбачає можливість накладення штрафних санкцій та здійснення примусової евакуації транспортного засобу;

- Кодекс муніципальних та міських округів (Code des districts municipaux et urbains), який регулює питання, пов'язані з місцевим самоврядуванням, у тому числі правила паркування, блокування транспортних засобів та їх примусової евакуації;

- Декрет місцевого уряду (Décret du gouvernement), який містить більш детальні правила та процедури щодо блокування транспортних засобів та їх евакуації у випадку порушення правил паркування;

Крім цього, у різних регіонах та містах Франції можуть існувати додаткові місцеві нормативні акти та правила, які регулюють процедуру блокування транспортних засобів та їх евакуації у разі порушення правил паркування.

Слід зазначити, що у Франції основні положення щодо блокування транспортного засобу та його евакуації зводяться до такого. Блокування та евакуація можуть бути проведені лише в разі порушення правил паркування. Згідно з Кодексом дорожнього руху (Code de la route) та іншими нормативними актами поліція або місцеві органи можуть накласти штраф та здійснити примусову евакуацію транспортного засобу, якщо він перешкоджає дорожньому руху, або займає місце, де така стоянка заборонена.

Згідно з чинним законодавством Франції відповідальною за дотримання правил паркування, виявлення і припинення порушень та забезпечення громадського порядку у цій сфері є місцева муніципальна поліція, що функціонує на рівні місцевої влади. Безпосередньо за евакуацію автотранспорту порушника відповідає начальник муніципальної поліції, під юрисдикцією якого знаходиться територія, з якої здійснюється така евакуація.

Муніципальна поліція має вживати усіх заходів для забезпечення вільного проїзду на дорозі в тому випадку, якщо транспортний засіб перешкоджає вільному руху інших транспортних засобів або загрожує безпеці дорожнього руху.

У разі евакуації транспортного засобу його власник повинен сплатити штраф та витрати з приводу евакуації. Якщо власник транспортного засобу не буде знайдений, то його автомобіль може бути проданий на аукціоні для покриття цих витрат.

Основним документом, що докладно встановлює правові підстави й порядок блокування транспортних засобів та їх примусову евакуацію в разі порушення правил паркування, є Кодекс про дорожній рух (Code de la route) (далі – Кодекс)¹⁴.

---

¹⁴ Інформаційний сайт. Code de la route. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/contenu/pied-de-page/accessibilite-partiellement-conforme>

Згідно з вимогами Кодексу та інших нормативних документів у вказаній галузі у випадку порушення правил паркування, зокрема, якщо транспортний засіб припинив рух або зупинився на дорозі, де паркування заборонено, або якщо водій порушує правила зупинки чи стоянки, поліція має право оштрафувати водія, блокувати транспортний засіб та примусово його евакуювати за умови, що він перешкоджає руху на дорозі або створює небезпеку для інших користувачів дороги. Передбачено, що місцева поліція має право припинити стоянку транспортного засобу, який перешкоджає руху транспорту або який порушує правила паркування. У разі необхідності місцева поліція може заборонити рух або тимчасово перенаправити транспортний потік.

Поліція також може замовити евакуацію транспортного засобу й у випадку, коли він стоїть на забороненій зоні, зокрема на тротуарах, проїжджій частині або місцях зупинки автобусів за умови, якщо заборонене паркування заважає зручному руху автотранспорту або пішоходам.

У разі порушення правил паркування поліція має право відбуксирувати транспортний засіб, який перешкоджає руху транспорту або не дозволяє виконати роботи з утримання доріг. При цьому власник транспортного засобу буде зобов'язаний оплатити витрати на евакуацію та зберігання транспортного засобу.

Вартість евакуації транспортного засобу та його зберігання на майданчику евакуації залежить від типу транспортного засобу та тривалості зберігання.

Відповідно до положень Кодексу водії, які порушують правила паркування на визначених місцях, – наприклад, паркування на тротуарах та в зонах із обмеженням стоянки, – мають бути покарані штрафом та / або заборонаю користування транспортним засобом. У разі несплати штрафу транспортний засіб може бути заблокований та евакуйований. Крім штрафу, водії можуть бути позбавлені права керування транспортним засобом на певний час або їх транспортні засоби можуть бути тимчасово або постійно конфісковані, якщо порушення є серйозним і повторюваним.

Кодексом передбачено, що до порушників правил паркування можуть застосовуватися такі адміністративні заходи:

- накладення штрафів;
- заборона руху;
- блокування транспортного засобу;
- примусова евакуація транспортного засобу.

Процедура блокування та примусової евакуації транспортного засобу визначена Кодексом та інструкціями, виданими Міністерством внутрішніх справ Франції. Наприклад, Міжвідомчою Інструкцією про дорожні знаки (*Instruction interministérielle sur la signalisation routière, PISR*), яка надає детальні вказівки щодо застосування названих заходів, визначає конкретні правила і процедури блокування транспортного засобу та його евакуації.

Відповідно до приписів зазначених документів у разі, якщо стоянка транспортного засобу порушує правила паркування та перешкоджає безпеці дорожнього руху, поліцейський має право застосувати його примусове блокування та евакуацію. Транспортний засіб може бути евакуйований також на

підставі рішення керівника муніципалітету (мера) або уповноваженого ним представника.

Крім того, транспортний засіб може бути заблокований та евакуйований у випадках:

- якщо він перешкоджає руху транспорту або пішоходів;
- якщо він створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху;
- якщо він порушує правила паркування, наприклад, паркується на тротуарі, на місці для інвалідів або на місці загального користування, або порушує правила зупинки;
- якщо він порушує безпеку дорожнього руху або перешкоджає проведенню дорожніх робіт.

При цьому встановлена процедура блокування та евакуації транспортного засобу повинна включати таку послідовність основних дій. Перед блокуванням транспортного засобу поліція зобов'язана зафіксувати факт порушення й технічний стан автомобіля. Користуючись затвердженим взірцем, працівник поліції повинен скласти короткий опис екстер'єру та інтер'єру транспортного засобу, не сідаючи в авто.

За можливості, такий опис складається у присутності водія або власника автомобіля, який отримує на руки його копію. В іншому випадку поліція повинна намагатися встановити і зв'язатися із власником транспортного засобу. Останньому мають бути передані документи, необхідні для видачі транспортного засобу після сплати штрафу.

Перед тим, як евакуйовувати транспортний засіб, поліція повинна надіслати повідомлення про це власнику транспортного засобу за допомогою листа або електронної пошти. Це повідомлення має містити інформацію про місце, дату й час евакуації, а також про місце розташування штрафного майданчика, звідки транспортний засіб можна буде забрати після евакуації. Якщо власник транспортного засобу не може особисто забрати свій транспортний засіб, це може зробити будь-яка інша особа, яка має дозвіл на це від поліції.

Якщо водій або власник автомобіля присутній при евакуації, уповноважена особа повинна пояснити порушнику причину евакуації автомобіля та процедуру оскарження цього рішення в суді.

Безпосередньо перед евакуацією транспортного засобу водій повинен бути сповіщений про це відповідним попереджувальним знаком, що розміщується на такому транспортному засобі.

У разі неможливості виправлення ситуації водієм транспортного засобу (наприклад, водій не знаходиться біля машини, щоб зняти її з місця паркування), поліція або місцеві органи мають право звернутися до приватних підприємств, що займаються евакуацією транспортних засобів, з метою відвезення цього транспортного засобу на спеціальний майданчик евакуації. Після евакуації транспортного засобу працівник поліції повинен скласти про це звіт.

Оплата вартості евакуації транспортного засобу та його зберігання на стоянці покладається на власника транспортного засобу. Якщо власник

транспортного засобу не може заплатити за евакуацію та зберігання, то витрати можуть бути стягнені з нього в судовому порядку.

Окрім загальнонаціональних законодавчих актів, кожен регіон чи місто Франції може приймати свої власні регулятивні документи із зазначених питань. Такі місцеві муніципальні правила можуть відрізнятися від загальнодержавних у залежності від місцезнаходження та інших місцевих потреб і особливостей.

Наприклад, у Парижі для контролю паркування використовується система зелених, синіх та червоних зон, де регулюється тривалість і вартість паркування. Місцеві органи влади повинні забезпечувати наявність місця для тимчасового зберігання евакуйованого транспортного засобу, а також надавати водієві інформацію про місцезнаходження транспортного засобу та процедуру відновлення доступу до нього.

Вартість евакуації або блокування також залежить від багатьох місцевих факторів, таких як місцезнаходження транспортного засобу, час доби, категорія транспорту тощо. Вона може бути стягнута із власника транспортного засобу у примусовому порядку, якщо він не погоджується з рішенням про блокування або евакуацію.

Інші країни

За аналогічних нормативних підстав і вимог здійснюється правове регулювання тимчасового затримання шляхом блокування та примусової евакуації транспортних засобів у разі порушення правил паркування і в інших країнах ЄС.

Зокрема, в ***Австрії*** ці питання, насамперед, є предметом регулювання Закону про дорожній рух (Straßenverkehrsordnung StVO)¹⁵. Згідно з цим Законом внаслідок порушення правил паркування поліція може примусово евакуювати автомобілі, якщо вони перешкоджають дорожньому руху або створюють небезпеку для інших учасників руху. При цьому, зазвичай власнику транспортного засобу надається можливість спочатку самостійно вирішити цю проблему, наприклад, шляхом відвезення автомобіля в інше місце.

Окрім штрафу, порушник зобов'язаний сплатити вартість евакуації та зберігання автомобіля на спеціальному майданчику, яка не включається у штраф за порушення правил паркування. Суми, за якими відшкодовується вартість затримання, примусової евакуації та зберігання транспортного засобу на спеціальному майданчику, встановлюються на місцевому рівні муніципалітетом.

Якщо власник автомобіля не забрав транспортний засіб протягом певного терміну, він може бути проданий на аукціоні.

У ***Нідерландах*** процедура затримання шляхом блокування та примусової евакуації транспортних засобів регулюється Законом про дорожній рух (Wegenverkeerswet 1994)¹⁶ та постановами місцевих органів влади (муніципалітетів).

---

¹⁵Інформаційний сайт. URL: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnum>

¹⁶ Інформаційний сайт. URL: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0006622/2022-01-01>

Згідно з правилами дорожнього руху такі заходи здійснюються місцевою поліцією в разі порушення правил паркування, якщо автомобіль перекриває дорогу, створює небезпеку або перешкоджає руху транспорту.

Перед евакуацією місцева поліція блокує транспортний засіб і надсилає повідомлення його власнику, щоб дати йому можливість самостійно перемістити автомобіль із забороненого для паркування місця.

У випадку неможливості самостійно перемістити автомобіль, після примусової евакуації транспортного засобу власник може отримати інформацію про місцезнаходження автомобіля, звернувшись для цього до місцевої поліції або муніципалітету. Якщо транспортний засіб був евакуйований через порушення правил паркування, його власник звертається до муніципалітету також за отриманням дозволу на повернення транспортного засобу.

Вартість примусового затримання, буксирування транспортного засобу, його зберігання та повернення оплачується власником автомобіля. Конкретна сума встановлюється місцевим органом влади та в середньому становить від 150 до 250 євро. За несплату вартості евакуації та зберігання автомобіля на майданчику можуть бути стягнуті додаткові платежі.

У Нідерландах вартість евакуації та зберігання транспортного засобу на платному майданчику не включається у штраф за порушення правил паркування. Крім того, якщо транспортний засіб не був забраний власником протягом певного періоду, він може бути проданий на аукціоні, щоб відшкодувати витрати муніципалітету на його евакуацію та зберігання.

В *Іспанії* порядок примусової евакуації автомобілів регулюється спеціальним Законом про дорожній рух (Ley de Seguridad Vial)¹⁷, Регламентом про дорожній рух (Reglamento General de Circulación) та відповідними місцевими муніципальними правилами.

Як і в інших країнах ЄС, в Іспанії порушення правил паркування транспортного засобу є підставою для його затримання шляхом блокування та примусової евакуації, якщо автомобіль перешкоджає руху транспорту або створює небезпеку на дорозі.

Згідно з іспанським законодавством місцева влада має право заборонити паркування на дорогах та встановлювати знаки, які забороняють паркування у певних місцях. Якщо транспортний засіб був припаркований у забороненому місці, за рішенням місцевої поліції він може бути заблокований та евакуйований на спеціальний майданчик.

За правилами, встановленими органами місцевої влади, власник може звернутися до місцевої поліції з метою отримання інформації про місцезнаходження його транспортного засобу, а також дозволу на його повернення. Після отримання такого дозволу він повинен сплатити вартість евакуації та зберігання автомобіля на спеціальному майданчику, а також інші пов'язані з цим витрати.

Вартість таких послуг встановлюється муніципалітетами, під юрисдикцією яких знаходиться територія, на якій було вчинено порушення правил

---

¹⁷ Інформаційний сайт. URL: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2021-1069>

паркування. Конкретні тарифи залежать від особливостей регіону та інших факторів, передусім – розміру транспортного засобу та терміну його зберігання, але в середньому становлять від 100 до 200 євро.

В Іспанії згідно з нормативними документами вартість примусового затримання та евакуації транспортного засобу та інші пов'язані з цим витрати не включаються у штраф, що стягується за порушення правил паркування, а також не компенсуються окремо від штрафу.

Якщо така вартість не була сплачена або транспортний засіб не був забраний протягом певного терміну, він може бути проданий на аукціоні.

3. Яким чином регулюється оплата вартості примусового затримання шляхом блокування та евакуації транспортного засобу? Чи включається дана сума в суму штрафу за допущене порушення, чи компенсується вона окремо від штрафу?

Національне законодавство кожної країни визначає порядок регулювання вартості примусового затримання та евакуації транспортного засобу в разі порушення правил паркування. Відповідні норми містяться, наприклад, у Законі про дорожній рух (Straßenverkehrsgesetz) Німеччини та Законі про місцеве самоврядування (Loi sur l'administration territoriale) Франції, а також у деяких підзаконних нормативно-правових актах.

Вартість примусового затримання (блокування) та евакуації транспортного засобу може варіюватися залежно від регіону й затребуваних послуг. За це зазвичай відповідає місцевий муніципалітет або компанія, яку він наймає для здійснення таких послуг. Відповідно до закону власник транспортного засобу має бути повідомлений про затримання та евакуацію його транспортного засобу, а також про вартість таких послуг. Власник має право оскаржити рахунок, який він отримав, і вимагати його перерахування в разі будь-яких непорозумінь або незаконних дій.

Вартість відповідних послуг включає в себе витрати на транспортування та зберігання транспортного засобу, відшкодування працівникам за проведені дії та інші витрати. Конкретні розміри оплати за примусове затримання та евакуацію транспортного засобу в разі порушення правил паркування можуть відрізнятися залежно від різних факторів, таких як регіон, де сталося порушення, тип дороги і тип транспортного засобу, умови стоянки й затримання, час доби та від деяких інших обставин. Зазвичай вартість оплати складається зі стандартної плати за затримання, плюс додаткові витрати, такі як витрати на буксирування транспортного засобу, зберігання, а також інші витрати, які можуть виникнути в результаті евакуації.

Німеччина

Згідно з Положенням про збори за заходи дорожнього руху Німеччини (Gebührenordnung für Maßnahmen im Straßenverkehr, kurz: GbV) розміри оплати за примусове затримання й евакуацію транспортного засобу в разі порушення правил паркування мають бути розумними та пропорційними вартості виконання

послуг. Точні розміри такої оплати визначаються місцевими законами та іншими нормативними актами.

У Німеччині такі правила оплати встановлюються на рівні окремих земель або муніципалітетів. Наприклад, оплата за примусове затримання та евакуацію транспортного засобу в разі порушення правил паркування у землі Бранденбург регулюється Законом про дорожній рух Бранденбургу (Brandenburgisches Straßengesetz)¹⁸ та Розпорядженням про порядок евакуації транспортних засобів у Бранденбурзі (Brandenburgische Verwaltungsvorschrift zur Durchführung des Straßenverkehrsgesetzes (VwV-StVG)).

Згідно з цими законами розмір оплати за примусове затримання транспортного засобу у Бранденбурзі складає в середньому 109 євро за першу добу та 57 євро за кожну наступну добу. Оплата за евакуацію транспортного засобу залежить від типу транспортного засобу, відстані, на яку потрібно перемістити транспортний засіб, та часу доби, але може змінюватися залежно від конкретних умов, обставин і зони паркування. Як наслідок, така вартість складає від 140 до 200 євро.

Питання включення (або невключення) вартості примусового затримання та евакуації транспортного засобу в суму штрафу за порушення правил паркування регламентується законодавством кожної країни окремо.

У Німеччині вартість примусового затримання та евакуації транспортного засобу не включається в суму штрафу за порушення правил паркування, оскільки розглядається як окрема послуга та, внаслідок цього, як додаткова витрата для власника транспортного засобу. Тому, якщо транспортний засіб було затримано та евакуйовано через порушення правил паркування, водій повинен оплатити як штраф за паркування, так і витрати на примусове затримання та евакуацію свого транспортного засобу.

Однак при порушенні правил паркування та примусовому затриманні транспортного засобу штраф за порушення може бути збільшений на певну суму, включаючи штраф за перешкоджання роботі поліції та ремонтних служб, а також вартість евакуації транспортного засобу.

Окрім того, вартість примусового затримання (блокування) та евакуації транспортного засобу в Німеччині, як і в інших країнах ЄС, порушнику не компенсується. Це вважається витратою на дотримання громадського порядку та безпеки на дорозі. Однак, якщо порушник може довести, що евакуація була проведена неправомірно, він може звернутися до суду з вимогою компенсації відповідних збитків.

Франція

Відповідно до чинного законодавства Франції в разі, якщо транспортний засіб був затриманий та евакуйований через порушення правил паркування, власник транспортного засобу зобов'язаний оплатити вартість послуг, пов'язаних із затриманням, евакуацією, зберіганням та поверненням транспортного засобу.

---

¹⁸ Інформаційний сайт. URL: https://www.polizei.de/Polizei/DE/Home/home_node.html

Якщо водій присутній на місці, він може сплатити відразу ж на місці затримання транспортного засобу. Якщо його на місці немає, він може сплатити вартість витрат, пов'язаних із евакуацією та зберіганням, у термін не пізніше ніж 45 днів з моменту евакуації транспортного засобу. У разі, якщо водій не сплатить у встановлений термін вартість витрат на евакуацію та зберігання транспортного засобу, транспортний засіб може бути переданий на утилізацію або проданий на аукціоні з метою відшкодування зазначених витрат.

Згідно з положеннями Декрету від 18 березня 2019 року про технічне управління транспортом і безпеку дорожнього руху (*Décret n° 2019-287 du 18 mars 2019 relatif à la gestion technique des véhicules et à la sécurité routière*)¹⁹ вартість евакуації транспортного засобу встановлюється місцевими органами влади з урахуванням вартості послуг, пов'язаних з їх реалізацією. Конкретні тарифи на евакуацію, зберігання та повернення транспортних засобів затверджуються місцевими органами влади (муніципалітетами) і повинні відповідати вимогам законодавства та встановленим стандартам.

Вартість евакуації, зберігання та повернення транспортного засобу залежить від багатьох факторів, таких як тип, вага й розмір транспортного засобу, відстань, на яку потрібно його евакуювати, тривалість, місце та час доби зберігання тощо. Остаточна вартість послуг повинна відповідати тарифам, встановленим місцевими органами влади.

Відповідно до зазначених нормативних актів така вартість має складатися з декількох обов'язкових компонентів, включаючи:

- оплату праці працівників, які беруть участь у процесі евакуації і зберігання транспортного засобу;
- вартість перевезення транспортного засобу до майданчика зберігання;
- вартість зберігання транспортного засобу на майданчику зберігання;
- вартість повернення транспортного засобу його власнику.

Тарифи на евакуацію транспортних засобів можуть різнитися залежно від регіону та типу транспортного засобу. Наприклад, вартість евакуації автомобіля в Парижі може складати близько 200 євро за перший день, а його зберігання – до 30 євро на день. В інших регіонах Франції тарифи можуть бути нижчими.

Кодекс про дорожній рух Франції передбачає, що власник транспортного засобу має право звернутися до суду, щоб оскаржити розмір оплати за евакуацію та зберігання транспортного засобу. Однак, згідно з цією ж статтею в разі відсутності спору про власність транспортного засобу, розмір оплати за його евакуацію та зберігання є обов'язковим для сплати.

У Франції вартість примусового затримання та евакуації транспортного засобу, яку необхідно сплатити в разі порушення правил паркування, не компенсується порушнику. За зберігання транспортного засобу на стоянці також стягується окрема плата, яка може збільшуватися залежно від тривалості зберігання. Крім того, за повернення транспортного засобу в неробочий час або у святкові дні з порушника може стягуватися додаткова плата.

---

¹⁹ Інформаційний сайт. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/contenu/pied-de-page/accessibilite-partiellement-conforme>

III. Висновки та пропозиції

Підсумовуючи викладене, слід відзначити, що правове регулювання паркування транспортних засобів та оплати за паркування, а також тимчасового затримання транспортних засобів шляхом їх блокування або примусової евакуації ґрунтується на єдиних, спільних, основоположних для країн Європейського Союзу правових принципах, вимогах і стандартах.

Найбільш значущими з них у контексті теми й питань, які аналізуються, слід назвати такі правові положення.

Усі питання паркування транспортних засобів, оплати за паркування, тимчасового затримання транспортних засобів шляхом їх блокування або примусової евакуації достатньо повно регламентуються як на рівні загальнонаціонального законодавства, зокрема спеціальними законами або кодифікованими законодавчими актами у сфері безпеки дорожнього руху, так і місцевими нормативними актами.

Тимчасове затримання транспортних засобів шляхом їх блокування або примусової евакуації передбачається як суто винятковий «останній» захід, що застосовується за наявності чітко визначених, конкретних підстав та умов.

Насамперед, такий захід застосовується лише в разі вчинення порушення встановлених законом чи локальними нормативними актами правил паркування або стоянки транспортних засобів.

Обов'язковою умовою примусового блокування та евакуації транспортного засобу, окрім порушення правил паркування, є наявність обставин, які вказують на те, що транспортний засіб заважає руху транспорту або пішоходів, іншим чином перешкоджає або створює небезпеку для учасників дорожнього руху.

Однієї з основних та вкрай важливих передумов для тимчасового затримання транспортного засобу, передбачених у законодавстві всіх країн ЄС, є обов'язок уповноважених органів перед застосуванням примусових заходів знайти або встановити особу водія чи власника транспортного засобу, що вчинив порушення правил паркування; надати йому *можливість самотійно усунути перешкоду*, прибрати автомобіль із забороненого для паркування (стоянки) місця, перемістити його в інше незаборонене місце тощо.

Примусові заходи, такі як блокування або евакуація транспортного засобу, у тому числі із залученням приватних підприємств для відбуксирування автомобіля на спеціальний майданчик застосовуються лише після того, як водія або власника відповідного транспортного засобу не було встановлено, або вони відмовилися самотійно усунути перешкоду.

Законодавством країн ЄС також передбачено зобов'язання уповноважених органів сповістити або повідомити власника заблокованого чи евакуйованого транспортного засобу про вжиті примусові заходи, дані про місце, де знаходиться їх транспортний засіб, роз'яснивши причину евакуації та порядок, за яким вони можуть повернути транспортний засіб.

Суб'єктами, уповноваженими за наявності вказаних підстав приймати рішення та здійснювати примусове затримання транспортних засобів, у

законодавстві європейських країн визначено переважно працівників (або керівників) поліції, передусім місцевої, муніципальної поліції, а також керівників місцевих органів влади.

Важливою ознакою правового регулювання тимчасового затримання транспортних засобів шляхом їх блокування або примусової евакуації є наявність чітко прописаної в законодавстві процедури його здійснення. До обов'язкових елементів такої процедури належать: попередження (сповіщення) власника відповідного транспортного засобу та, за можливості, його присутність під час проведення таких заходів; необхідність фіксації факту порушення правил паркування, опису стану автомобіля та його тимчасового затримання у звіті або іншому документі, копія якого надається водієві чи власнику транспортного засобу; розміщення спеціальних попереджувальних знаків (позначок) на автомобілі, який підлягає евакуації; повідомлення власнику про його право на оскарження рішення про тимчасове затримання транспортного засобу в судовому порядку.

Особливістю правового регулювання вказаних питань є те, що тимчасове затримання транспортного засобу шляхом його блокування або евакуації розглядається як *додатковий* захід, що може застосовуватися до порушника правил паркування поряд із основним обов'язковим стягненням у вигляді штрафу.

Законодавством країн ЄС евакуація та утримання (зберігання) транспортного засобу на спеціальному майданчику розглядаються як окремі послуги, витрати на які мають бути відшкодовані порушником. У зв'язку з цим, із порушника без його згоди стягується додаткова оплата за евакуацію та зберігання транспортного засобу. Вартість цієї оплати не включається до суми штрафу й не компенсується окремо від штрафу, оскільки вважається витратою на забезпечення громадського порядку та безпеку дорожнього руху.

Водночас особа, яка вважає, що примусова евакуація та зберігання транспортного засобу були проведені неправомірно, може звернутися до суду з вимогою щодо компенсації сплаченої вартості таких послуг.

Конкретні розміри витрат на евакуацію та зберігання тимчасово затриманого транспортного засобу визначаються нормативними актами місцевих органів, тому відрізняються в кожному окремому регіоні чи місті. Критерії, які використовуються для встановлення вартості таких витрат, залежать від різних факторів, зокрема типу й габаритів транспортного засобу, місця та терміну зберігання, регіональних особливостей тощо.

Аналогічним чином національним законодавством країн ЄС не встановлюються єдині критерії або терміни щодо безкоштовного паркування транспортних засобів у місцях для платного паркування. Зазначені терміни також встановлюються місцевими органами влади, виходячи з різних місцевих умов, тому відрізняються в кожному регіоні та місті.

Отже, законодавством країн ЄС передбачено необхідність використання спеціальної процедури для тимчасового затримання транспортних засобів шляхом їх блокування або примусової евакуації, у тому числі обов'язкову вимогу щодо встановлення особи власника (водія) транспортного засобу та

надання йому можливості самостійно перемістити автомобіль в інше місце без застосування примусової евакуації.

Ключовим елементом цієї процедури є також роз'яснення власнику транспортного засобу права на оскарження рішень та дій уповноважених органів, які здійснили тимчасове затримання автомобіля, та, відповідно, можливість у судовому порядку відшкодування всіх витрат і збитків, завданих неправомірним блокуванням чи евакуацією транспортного засобу.

Саме наявність таких чітко визначених законом підстав і порядку примусового затримання транспортних засобів легітимізує дії уповноважених на це осіб, запобігає зловживанням або іншим проявам правового свавілля з їхнього боку, забезпечує дотримання прав та законних інтересів особи під час здійснення вказаних заходів.

Виходячи з цього, найбільш оптимальним вбачається імплементація вищеназваних положень до чинного законодавства України, що регулює сферу безпеки дорожнього руху та встановлює відповідальність за порушення його правил. Насамперед, необхідне внесення відповідних змін та доповнень до статей 265-2 та 265-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення, які визначають порядок тимчасового затримання транспортних засобів.

Окрім того, зазначені процедурні вимоги й застереження мають бути використані при підготовці передбаченого Планом законопроектної роботи Верховної Ради України на 2023 рік нового Кодексу України про адміністративні проступки, положення якого беззаперечно мають відповідати вимогам і стандартам законодавства Європейського Союзу щодо адміністративної відповідальності.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

*Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.